

ॐ

વન્દેમાતરમ્

ભારત પ્રકાશ.

(નવજીવન ગીતાંજલી અને કળીયુગમાં દેવનાં દર્શન.)

દોહરો.

જગતમાં કંઈક નર એવા, કરે જે રાંડની સેવા;
ન કરે દેશની સેવા, રહ્યા તે ખાયલા જેવા.

લેખક: શ્રી હારામ ભાતીરામ પંડ્યા.

નારદીપુરકર.

હાલ રંગુન (બરમા).

પ્રકાશક: નરવરલાલ મણીલાલ પંડ્યા.

નારદીપુરકર, (હાલ) અમદાવાદ.

માડીયા, ગોપીની શેરી, ઘર નં. ૩૫૪૦.

પ્રત્ય ૧૦૦૦.

આવૃત્તિ-પહેલી.

સને ૧૯૨૨.

કિંમત ૦-૧-૩.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રકાશન
૧૦૩૨૬
ગુજરાતી સાહિત્ય-સંગ્રહ
ભારત પ્રકાશ.

(નવજીવન, ગીતાંજલી, અને કળીયુગમાં દેવનાં
દર્શનમાંનું એક દ્રશ્ય.)

અધર્મ જ્યાં વ્યાપે અતિ, ત્યાં દેવ ખડા તૈયાર;
સુસંસ્થાઓ સ્થાપીને, જૂઠ્ઠાઓ કરે સંહાર.

પંથ બતાવ્યો ધર્મનો, પ્રથમ કર્મ કરનાર;
ભય ભગાડ્યો સત્યથી, શસ્ત્ર અ-સહકાર.

ધરી સુદર્શન ચક્ર ને, કર્યો પુનર ઉદ્ધાર;
આંખ ઉઘાડી હિન્દની, ભુલે ન હો ઉત્તાર.

અહિંસાત્મક સુર ખંસીની, સંભાળતા ચોપાસ;
મોહન તારા શ્રમ થકી, થયો ભારત પ્રકાશ.

વી. એ. પંડ્યા

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૦૩૪૮- વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૮૫૨૮ ૪૩૨૧

વિષય ૪- : ૪

સ્વદેશ ભક્તોને સુગંધમય પુષ્પહાર (આરતી)



જય ગંગાધારી પ્રિય જય ગંગાધારી

આલ મુકુન્દ મોરારી (૨) તિલક જયકારી. જય.

અમો આર્યની આંખ ઉઘાડી, જણાવ્યું લાભકારી. પ્રિય. (૨)

સ્વહીત સ્નેહે શીખવ્યું (૨) છીએ બહુ આભારી. —જય.

સ્વદેશ શાફે જીવન ગુમર્યું, અહા પુણ્યશાળી. પ્રિય. (૨)

ધન્ય ધન્ય મહારાજ, (૨) નમું વારંવારી. —જય.

દાદાએ પ્રીતથી રેડ્યું, હૃદય અમૃત વારી. પ્રિય. (૨)

સ્વરાજ મંત્રો દીધા, (૨) ખરેખર બલીહારી. —જય.

ગાંધીજી સત્યાગ્રહ ધરિએ, ટેક ધર્યા ભારી. પ્રિય. (૨)

તજેન કષ્ટથી સત્યતા, (૨) છે હિંદ આભારી. —જય.

સ્વયંમ સેવકો શાળાએ સ્થાપી, કૃષ્ણ ગોપાલે. પ્રિય. (૨)

વક્તા વીરોને બનાવ્યા, (૨) ધરી અંતર વ્હાલે. —જય.

શ્રદ્ધાનંદે શ્રદ્ધા રાખી, નિજબળ આધારી, પ્રિય. (૨)

બહુ બાહોશી બતાવી (૨) દીલ્હીમાં સારી. —જય.

અલીબાદએની દઢતા દેખી, બનું આનંદકારી. પ્રિય. (૨)

સ્વતંત્રતા લાલની, (૨) શું કહું વીરતારી. —જય,

ફરજ માલવીઆ બધું સમજે, હિંદ ખીરે ભારી. પ્રિય. (૨)

સેવા સરોજની નાયકું, (૨) છે અતિ ઉપદારી. —જય.

આત્મભોગ આચરજી દેતા, હિંદ તણા સાઈ. પ્રિય. (૨)

હિંદ દેવીના માટે, (૨) ગણો સક્રિય અકાઈ. —જય.

અસંખ્ય દુઃખ શરીરે વેડે, દેશ કાજ ધારી. પ્રિય. (૨)

એવા રત્ન વીરોની (૨) આરતી ઉતારી. —જય.

સ્વદેશ ભક્તનું જે ભાઈ પહેનો, અનુકરણ કરશે. પ્રિય. (૨)

તેના સાચા દીલમાં (૨) અવનવું કંઈ તરશે. —જય.

સર્વ હ્રદય સ્વાધીન.

વી. મો. પંડ્યા.

મહાત્મા ગાંધીજી અને ચરખાનું દૈવ્ય ખળ.

અને

ભારત માતાને જન્યુત થવા વિજ્ઞાપિ.

(પાપ તાકે પ્રેક્ષાશ જાહેરનું ધર્મ તારો—અ રાગ.)

જગ જગજો ? જગત જનુની ભારત મારી માતરે.

તારી જ્યોતિ ઘટવા નહી દઉં, જનેતારે ? એમ ચરખો કહે છે.

દૈવ્યશક્તિ દેખાય ચરખામાં, દૈવ્ય શક્તિ દેખાયરે,

ઉદ્ધાર તેમાં તારો, જનેતારે ? એમ ગાંધીજી કહે છે.

રવી ઉઝ્યો આકાશમાં તું જે, રવી ઉઝ્યો આકાશરે,

તીમીર પડદા તોડીઆ જનેતારે ? એમ ચરખો કહે છે.

મેળવવું સ્વશાળ ચરખાથી, મેળવવું સ્વરાજરે.

રેશમર ફરતા થાય (ચરખા) જનેતારે ? એમ ગાંધીજી કહે છે.

જગાવ્યું હિન્દુસ્તાન મોહને. જગાવ્યું હિન્દુસ્તાનરે,
મુશ્લાવ્યા મોરલીનાનાદ, જનેતારે ? એમ ચરખો કહે છે.

જીવનબળ છે અગાધ ચરખામાં, જીવન બળ છે અગાધરે.
ભુખ મરે સર્વેનો જાય જનેતારે એમ ગાંધીજી કહે છે.

વરતાવ્યો અસહકાર ગાંધીએ, વરતાવ્યો અસહકારે,
હેમાતા તુજકાજ જનેતારે ? એમ ચરખો કહે છે,

વીરશીઓ રડનાર ચરખાથી, વિદેશીઓ રડનારરે,
લુંટાતું ધન જ્યાં જાય જનેતારે ? એમ ગાંધીજી કહે છે.

કળાતાજી કરનાર ગાંધીજી, કળાતાજી કરનારરે,
દેશતું દુઃખ દળનાર, જનેતારે ? એમ ચરખો કહે છે.

કરે ઉભય ઉદ્ધાર ભારતનો. કરે ઉભય ઉદ્ધારરે,
માનશે જવ નરનાર જનેતારે ? એમ ભારતી કહે છે.

વી. મો. પંડ્યા.

મહાત્માશ્રી સ્વામિ શ્રદ્ધાનંદજીને અભિવંદન.

પત્રિકા.

(હરિગીત છંદ.)

સ્વામી પધાર્યા પ્રેમથી, દર્શન થયાં ધણા હર્ષથી;
ખ્યાતી ખરેખર સાંભળી, દીલ્હી તણા રમખાણથી.—૧

હિત હિન્દુનું કરવા તમે, પગલાં ભર્યા વીવેકથી;
પંખખમાં જઈ વિચર્યો, હન્ટર કમિટી જોગ જઈ.—૨.

દિલ્હી તણા તોફાનમાં, અહલુત શ્રદ્ધા દાખવી;
તોફાનને ટાળ્યું તમે, દરકાર દેહની નવ કરી.—૩

કોંગ્રેસના મંડપ વીધે, ભાપણ જે ભાપણથી કર્યું;
સચોટ ને સાદું વળી, દિલ હિન્દીને વિધે દ્યું.—૪.

વકીલાત છોડી દેશ કાજે, સ્વધર્મને આગળ કર્યો;
ધન્યવાદ અનહદ આપને, સંન્યાસને આપે ધર્યો.—૫.

અલ્લદેશમાં વસતા અમે, પ્રેમીજનો પીંગળી ગયા;
દર્શન તણાં અભીલાષીનાં, દીલથી ખરેખર દ્રવી ગયા—૬.

અંતર હમાઈ ઉછળે, જોતાં અહા અલ્લદેશમાં;
દેદીપ્યમાન સુવર્ણથી, મંદીર ગૌતમ બુદ્ધનાં.—૭

વંદન અમાઈ સપ્રેમથી, હે સ્વામીજી સ્વીકારજો;
ગુરૂ મંત્ર આપી સર્વેને, સ્વદેશ પાઠ શીખવજો.—૮.

જઈ માંડલે મંગળ ધ્વની, ઉપદેશને પ્રગટાવજો;
મનસુખ વહે અંતર થકી, શુભ માર્ગ દર્શાવજો.—૯

લે. મ. ચુ. (રંગુન.)

(૭)

શ્રી મહાત્મા ગાંધીજીની સ્તુતિ.

(રાગ માલ.)

જગમગ જગમગ જળકે હિંદ માતરે,
અરણોદય થયો છે આકાશ.

પ્રસન્ન થાતું સુન્દીર પ્રભાતરે,
ધીમે ધીમે પ્રકટે છે પ્રકાસ.

ભોગવીયા અતિ દુઃખ આફ્રિકે, ગણી નહી કંઈ કાય;
હિન્દીઓના કર કમતી કરાવ્યા, (૨) સત્યથી મેળવ્યો ન્યાયરે.
અરણોદય.

હિન્દ કળા તેંહ તાજી કરી છે, ઓ ઈશ્વર અવતારરે;
ભારતમાં ઉદ્યોગ વધાર્યો, (૨) ગરીબના આધાર રે.
અરણોદય.

ગુમાવ્યું જે પાછું મેળવવા, હિન્દ તાજું ત્હેં હીર;
સાચો સત્યાગ્રહ જગાવ્યો, (૨) ભારતમાં ઓ વીરરે
અરણોદય.

હૃદયની ઉર્મિયો પ્રગટી, પ્રગટ્યો અ-સહકાર;
ભાવી ભારતનું સુધાર્યું, (૨) તુહી અરે કીરતારરે.
અરણોદય.

મોહન તારી મોરલી માંહે, ઘેલું બનીયું હિન્દરે;
સુર સુણી અરખાના તારા, (૨) ગઈ હિન્દની નીંદરે.
અરણોદય.

વી. મો. પંડ

એ પ્રેમી પંખીડાંની નીડરતા.



એ આર્ય પ્રેમી પંખીડાં, અહિંસા તરંગે બેઠાં હતાં
 ગુલામીમાંથી છૂટવા, સ્વતંત્ર કળા ધડતાં હતાં,
 ખલુ દીનની તજ નિંદને, વિચારે કંઈ ઉકેલતાં,
 અસહકારી સત્યાગ્રહી, એ બંને જોડીદાર હતાં,
 બાજરાજ ગગન ધ્રુમતો હતો, એ આર્ય પંખીને મારવા,
 દમનનતીમાં ઉડતો હતો એ સ્નેહીનાં શીર ફાડવા,
 અબીમાનમાં તરતો હતો, કંઈ પુક્તિઓ શોધે અતિ,
 તલપતો જીવ લેવાને, મતી એકતાર તેની હતી.
 એ પંખીડાંને પાડવા, અધિકારી અડગ ઉભા હતા.
 અન્યાયી ધનુષ્ય બાણ જુલમનું, ખેચી મગર થાતા હતા.
 ઉખેડવા જડ આર્યની યત્ન હતો એ અશીકારીનો,
 પરહદમાં આવી અતિશય, અમલ ચાલે અધિકારીનો,
 ઐકતા જ્યાં તરવરે, ધરી ધ્યાન ધર્મપર ઝુઝતાં,
 સ્વદેશના જ્યાં સ્નેહથી, અતિસ્મરણ અન્તરમાં હતાં,
 પોતાના આન્તર બળચક્ષી, સ્વરાજ મંત્ર જપતાં હતા.
 સુદર્શન ચક્ર રક્ષા કરે, બગવંતને બજતાં હતાં,
 સ્વાર્થોષ થઈ અહેનત કરે, પણ ધાર્યું ધરણીધરનું બને.
 બાને અતિ પીડતાં, પોતાના પોતે હણે.

જ્યાં ચમકતી શમશેર, સત્ય ધર્મની ત્યાં શું ડરે,
 અદલ ઇન્સાફ પ્રભુ આંગણે બેઠાં પંખી વીનંતી કરે,
 બે પંખીની ખરી બક્ષિથી કુદરત સર્પનું રૂપ ધરે,
 તોડવા જોર જીભીનું જઈ ડસે શીકારના પગતજે.
 સર છુટ્યું શીકારી હસ્તથી વિધાયો બાજ નીચે પડે,
 પાયદસ્ત જૂલ્મી બને થયાં જીવે હવે તે શા વડે,
 હડી ગયાં બે પંખીડાં, ગુલામી દોરી તુટી ગઈ.
 સ્વતંત્રતા સુખ મળ્યું અતિ, વૃષ્ટિ પુષ્પની સ્વર્ગથી થઈ,
 જ્યાં અંત આવે અન્યાયનો, ને જૂલ્મીનો વળી અધર્મનો,
 સ્વરાજ રામરાજ સ્થપાય છે એ મંત્ર સમાયો કર્મનો.

વી. મો. પંડ્યા

સ્વદેશનું પ્રાતઃસ્મરણ

(પ્રભાતીયું)

સ્મરણ કર મન તું હિન્દના હીરાનું,
 જે થકી જન્મતી ઝાઝી ફેલી;
 હિન્દની લક્ષ્મી લુટાતી અદળક,
 તે ચરખાના બળવડે પાછી રેલી.
 ધર્મનો નાશ જ્યાં થાય દેખી પ્રભુ,
 પ્રમટ થાતા દુરત મૃત્યું લોક;

(મહાત્માજીને ૯ વરસની જેલ યાત્રા થઈ તે દિવસે બનાવેલું.)

વી. મો. પં

શત્રુના જીત્તે આત્મના બળ થકી,
સત્ય પ્રકાશથી અવશ્ય રોકે.

ભુખમરો ટાળવા આખી આલમતજો,
પુનરુદ્ધાર ચરખાનો કરીઓ;

ખાદી આખાદી સ્વદેશની સાચવે,
સન્મુખે શાળ ઉદ્યોગ ધરીયો.

લેવાને ન્યાય શ્રી સહકાર આગળ કરી,
સત્યાગ્રહની જ બળ દે છે ભારે;

સ્વરાજના મંત્ર બહુ ગજવના પ્રેમને,
શાન્તિ અહીંસાથી ગુલામી ટાળે.

ગોખલે, તિલક ને હિન્દના દાદાનું,
સ્વર્ગથી જ્ઞાન મૃત્યુલોકે મળતું;

મહાત્માના હૃદયમાં ઘોષની વેદીમાં,
દાસની જીજ્ઞાસે અમૃત ઝરતું.

લાલાની સ્વતંત્રતા અલીવીરોની દહતા,
ફરજ માલવીઆ (નેરુજી) બળવે સારી;

સરોજની નાયકું સરલાદેવી જીઓ,
ઉમા વાસંતીએ ટેક ધારી.

ભેદ જૂતકાળના તિલક મહારાજના,
વર્તમાને મહાત્માજી હૃદ વાળે;

ભાવીમાં ભાળશે ઘોષ બાબુથકી,
સુવર્ણ સમ ઝળકશે ભારત ત્યારે.

હૃદય છે હિન્દનો ભારત સેવકજનો,
રાષ્ટ્રીય ભાવથી જલ્દ મળશે;

સ્વદેશની ભક્તિથી હૃદયની શક્તિથી,
 દુઃખ દારિદ્ર સૌ ઝટ ટળશે.
 વ્યસનો વશ કરો અનાચાર દૂર કરો;
 ઐક્યતા આદરો સુખ થાશે;
 સર્વ પર સ્નેહ ધરો રંકપર રેહુમ કરો,
 જરૂર સ્વરાજ આવી ઉભું પાસે.

જ્ઞાનની આંખે જણાતું ગુપ્ત સ્વરાજ.



અધર્મ જ્યાં વ્યાપે અતિ, ત્યાં દેવતાઓ ઉતરે,
 અનાદીકાળે ચાલતો છે, કમ પ્રભુ ક્યાં વીસરે ?
 ભાગ્ય ભારતનાં ભલેરાં ખીલે સમય પલટાય છે,
 સ્વરાજની આશા થકી, સુધારો ધરધર થાય છે;
 બાળાઓ ઝીણું કાંતતી, ચરખાને ફેરવતી હતી,
 ખટખટ અવાજ એ શાળોના કાને પડે માહા અતિ;
 પુણીઓ બનાવે બાળકો, અતિ પ્રેમરૂપી જાય છે,
 સ્વરાજની આશા થકી સુધારો ધર ધર થાય છે;
 શુદ્ધ વસ્ત્ર છે ખાદી તણું, એ શિતલ અંગ અધિકું કરે,
 જે રંક અને શ્રીમંત સૌ જન, સ્નેહથી અતિ વાપરે;
 સાદાઈ અને સસ્તામાં, સઘળાં સુખ આવી સમાય છે.
 સ્વરાજની આશા થકી, સુધારો ધર ધર થાય છે;
 વિદેશીની અંતિ મોહીની, તે આર્યના હૃદયે હતી,
 સ્વદેશીના પરિચય થકી, તે નીચતા ટળતી હતી;

તેને ધર્યો સ્વદેશ પ્રેમ, તેને હવે સમગ્રય છે,
 સ્વરાજની આશા થકી, સુધારો ધર ધર થાય છે;
 સ્વધર્મ સૌ સમજી ગયાં. ઉદર વીધા ઓળખી ગયાં;
 સત્યાગ્રહ અને અસહકારથી, રાષ્ટ્રીય ભાવો ભરતાં થયાં.
 ક્રિયા સમય પ્રભાતીયાં, દેશ ભક્તોનાં ગવાય છે,
 સ્વરાજ આશા થકી, સુધારો ધર ધર થાય છે;
 આગસ તજી ઉદ્યોગીઓએ, કાર્યનીજ કરતા થયા,
 કૃષિ કરે અતિ હોશથી, સ્વકૃષિ ખીલવતા થયા;
 કુસંપની જડ કાપીને, હવે ઐક્યતા બધે પથરાય છે;
 સ્વરાજની આશા થકી સુધારો ધર ધર થાય છે;
 અસન ટળ્યાં દુર્ગુણમયને, પતિત કાર્યે કરતાં થયાં;
 અસ્પર્શતા તજતાં હવે સૌ ન્યાયી નીડર બનતાં ગયાં,
 સાચો ભય ઇશ્વર તણો, સૌ જન સમાજે ગણાય છે,
 સ્વરાજની આશા થકી સુધારો ધર ધર માય છે;
 સ્વદેશમાં સુરસ્તાથી, કો જાગ્યાને રહ્યા જાગશે,
 સ્વદેશમાં એક ધર્મથી, એ ભાવટ ભવની ભાગશે;
 સ્વદેશપર અતિ પ્રેમથી, રામરાજ જરૂર સ્થપાય છે.
 સ્વરાજની આશા થકી, સુધારો ધર ધર થાય છે;
 શ્રી મહાત્માજીનો મંત્ર, જોડો હૃદયમાં પેસી ગયો.
 શ્રી મહાત્માજીનો મંત્ર, દશ દિશાઓને ગળવી રહ્યો;
 શ્રી મહાત્માજીના મંત્રથી બહુ જ્ઞાન પ્રગટાય છે,
 સ્વરાજની આશા થકી, સુધારો ધર ધર થાય છે.

વી. એ. પંડ્યા.

ૐ

વન્દેમાતરમ્.

ગહાત્મા ગાંધીજીની આત્મચંડીનો રણુકાર.

મધુરો નાદ આ ક્યાંથી ! અહા ! રણુકાર ન્યારો છે !
 તળવે નિન્દ હિન્દમાંથી, અહા ! રણુકાર ધ્યારો છે !
 જીગરના તાર એક કરતો ! નવિન ચેતન સ્ફુરવતો !
 નજરમાં અમી રેલવતો ! અહા ! રણુકાર ન્યારો છે !
 શ્રવણે ધ્યાન સૂચવતો ! ગતિમાં જ્ઞાન ભેરવતો !
 જડવતને કેળવતો ! અહા ! રણુકાર ન્યારો છે !
 ખરે ? સત્યતા સેરવતો ? નીતિ ને ન્યાય મેળવતો !
 પુનીત ધર્મ ફેલવતો ! અહા ! રણુકાર ન્યારો છે !
 અશિંસા કર્મ આદરતો ! પુરો પરમાર્થ પાથરતો !
 ભુંડાનો ભેદ ખુલવતો ! અહા ! રણુકાર ન્યારો છે !
 અસહકાર ગળવતો ! સત્યાગ્રહ રૂડો શીખવતો !
 હુન્નર ઉદ્યોગ ખીલવતો ! અહા ! રણુકાર ન્યારો છે !
 અનેરા ધોર રણુકારે ! દેશપર પ્રેમ ઉચ્ચારે !
 ભક્ષો ભારત ઉદ્ધારે ! અહા ! રણુકાર ન્યારો છે !

વી. એ. પંડ્યા.

હાન.

(ગચ્છ.)

અંતે ઓ હિન્દના પુત્રો, હવે જાગી જરા જુઓ,
 સુપાત્રે, લીઓ આ જન્મમાં લહાવો.

તમારી આંધરી શ્રદ્ધા, અનાયારો વધારે છે;
ખરાં દરીદ્ર કે દુઃખો, જરાએ ના કળાએ છે.
તમારા દાનથી દારૂ, અશીશુ ભાંગો ધુંટાએ છે;
અખાડામાં મળી ટોળાં, ચડસ ગાંજો ભૂંડાએ છે.

—ધરી ભગવી અરે કંથા, મરતના માલ ખમ્મ કરતા;
મડો મંદીર બાંધીને, હિંડોળા ખાટમાં પડતાં.
અરે પરમાર્થના નામે કરે છે કર્મ બહુ કુડાં;
કરે પરનું બહુ ક્યાંથી, હૃદય જ્યાં તેમનાં મેલાં.
રહે છે દુકડા માટે, તમારા દેશ 'ખંધુઓ;
પ્રીતથી છાતીએ ચાંપી, દુઃખીનાં આંસુડાં લુશો.
તમારા દાનથી પાળો, અનાથો ને નીરાધારો;
તમારા દાનના વાળી, અનુકૂળ ક્ષેત્રમાં વાવો.
અરે ઓ! હિંદના પુત્રો, હવે તો આંખ કંઈ ખોલો;
તમારા દાનના વાળી કુમાર્ગે ના હવે ઢોળો.
લી. દીવાન.

(ગાંધીજી) સંત પુરુષનાં લક્ષણો.

(ગજલ.)

ખરેખર પૂર્ણ નિષ્કામી, જગત સખ બ્રહ્મ જાણી;
જીવન હિન્દને સમર્પે છે, ખરે તેવા સંત ગાંધી છે.
કરે પરનું બહુ હરદમ, જુકાવી જાતની ગરદન;
હવીમાં હોમી દીધું મન, ખરે તેવા સંત

પરાઇ પીડને જાણે અને નીજ દિલપર આણે-
 કરે યા હોમ તે ટાણે, ખરે તેવા સંત ગાંધી છે.
 હુખાડી દેહની માયા, ભિતિ ભંડારીને આવ્યા;
 હુતાશમાં હુખી કાયા, ગણે તેવા સંત ગાંધી ને.
 અધાં બ્રહ્માંડમાં વ્યાપેલ, અને હું તે મહી સામેલ,
 નજર આ દૈ તથા વ્યાપેલ, ખરે તેવા સંત ગાંધી છે.
 ન. મ. પંડ્યા.

સ્વદેશ ભક્તોના આન્તર અવાજ.

અહિંસા એ પરમ ધર્મ છે.

સ્વરાજ એ અમારો જન્મસિદ્ધ હક્ક છે.
 સ્વદેશ સેવા એજ જન્મની સાક્ષ્યતા છે.
 આત્મયજ્ઞ આગળ યાંત્રિક યજ્ઞ તુચ્છ છે.
 સત્યતા એ પ્રાચીન રશ્મીઓની પ્રસાદી છે.
 રાષ્ટ્રિય કેળવણી એ સાચી કેળવણી છે.
 ઐક્યતાથી સર્વ વસ્તુ સાધ્ય છે.
 આત્મભોગ એ ખરી વીરતા છે.
 સ્ત્રીઓની ઉન્નતિ તે જ દેશની ઉન્નતિ છે.
 સાચો સ્વાર્થ એ પરમાર્થ છે.
 સાચી દૃઢતા એ ધાર્મિક ઇશ મેળવી આપે છે.
 સ્વદેશી વૃત્ત પાળવું એ સાચી તપશ્ચર્યા છે.

વી. મો પંડ્યા.

રૂ. ૧૦૦)નું ઇનામ.

તમારા લયંકર દરદોને ફર કરવા માગતા હો તે નીચેના શીરનામે જલદી મળો સ અહુણી, સુવારોજ-ગળત લોહીવા, પ્રદર તથા આમવાળા ઝાડા તથા લેવર વગેરે લયંકર દરદોને અમારી અકસીર દેશી દવાઓ નાખુદ કરે છે.

ઉપર લખેલા દરેક દરદો નથી મટતા એવું સાબીત કરી આપનારને રૂ. ૧૦૦)નું ઇનામ.

વૈદ ભુદરભાઈ મોતીરામ પંડય

મુ નારદીપુર વાયા કલોલ.

ડે. હનુમાનસ્ક્રીટ દેશી દવાખાનામાં.
